

וְלֹאֲחִיו: וְלֹאֲחֹתוֹ הַבְּתוּלָה הַקְּרוּבָה אֲלֵיוֹ אֲשֶׁר לֹא־הִיְתָה לְאִישׁ לָהּ יִטְמָא:

וְלֹאֲחֹתֶיהָ: ג. וְלֹאֲחֹתֶיהָ בְּתוּלָתָא דְקָרִיבָא לֶיהָ, דְלֹא הָיְתָה לְגִבְרָה, לָהּ יִטְמָאב:

Handwritten notes in the top left corner, including the word 'ח' and other illegible scribbles.

רס"ג (ג) אשר לא, והיא אשר לא¹. (ג) הקרובה אליו².

1 "אשר לא היתה לאיש" הוא פירושו: "הקרובה אליו".

למשכב. לה יטמא, מצוה⁷.

6 שם יב וראה חוקוני. 7 שם.

(ג) הקרובה אליו, להיותה אחותו מאב ואם¹².

12 הקרובה מציינת קירבת משפחה ביותר, והיא מאב ואם.

ראב"ע

ותחזור ותאמר אליהם שלא יטמאו, ורבוני האזהרות, שיצוה להזהירם שיהיו כל בני אהרן נשמרים מזה גם הקטנים. ואמר ר"א⁵ בדרך הפשט אמור אל הכהנים הפרשה הנזכרת למעלה, כי הם מורי התורה והמזהירים את העם, ואמרת להם, המצוות שהם לבדם חייבים לשמרם. ואינו נכון. ועל דעתי בפשט הכתוב טעם אמור כמו דבר, אמרי האזינה ה' (תהלים ה ב), דברי, וכן אמרי אמת (משלי כב כא). וכן כי היא שמעה את כל אמרי ה' (יהושע כד כז), וכתיב בא אל פרעה ודברת אליו (שמות ט א), כמו ואמרת, וידבר משה אל אהרן ואל אלעזר ואל איתמר בניו הנותרים קחו את המנחה (לעיל י ב), כמו ויאמר, וכן במקומות הרבה, דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם (במדבר טו לח), והוא נאמר בפרשיות אשר ירצה להזהיר להם מאד, או לחומר הענין או להיותם מורגלים לחטוא בהנהגה, וכן יאמר אמור אל הכהנים ואמרת אליהם, וכמהו כה אמר ה' אלהי ישראל הלוך ואמרת אל צדקיהו מלך יהודה ואמרת אליו כה אמר ה' וגו' (ירמיה לר ב), שטעמו דבר אל צדקיהו, וכן ותאמר האשה התקועית אל המלך ותפול על פניה ארצה ותשתחו ותאמר הושיעה המלך (ש"ב יד ד), כמו ותדבר האשה אל המלך ותאמר הושיעה המלך. והנה טעם אמור אל הכהנים ואמרת אליהם, כטעם דבר אל הכהנים ואמרת אליהם, דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם, וענינו דבר אל העם בשמי ותאמר להם ככה, כענין בא אל פרעה ואמרת אליו (שמות ז כו). ורביס⁶ יאמרו כי טעם דבר אל בני ישראל כטעם קריאה, דבר אל בני ישראל שיתאספו אליך ותאמר אליהם ככה, וכן אמור אל הכהנים שיקבצו וישמעו. וטעם הכהנים, כי במצוות אשר הם כעניני הקרבנות יאמר אל אהרן ואל בניו, ולא יזכירם בשם הכהנים, כי הענינים ההם בקרבנות או במעלות הקודש, אבל בכאן יזהיר שלא יטמאו במת לעולם אפילו בעת שלא יבואו במקדש והיא מעלה להם בעצמם⁷, ולכן הזכיר הכתוב הכהנים, לאמר כי בעבור שהם כהני ה' ומשרתי אלהינו יאמר להם שיתנהגו כבוד וגדולה בעצמם ולא יטמאו לעולם, והנה החללים מוצאים מן הכלל הזה⁸. וטעם לא יטמאו⁹, שתאמר להם שלא יטמא כל אחד מהם לנפש בעמיו, או ימשך אל בעל בעמיו המוזכר למטה (פסוק ד), ושיעורו לנפש לא יטמא הבעל בעמיו.

לו, אמו שהיא ודאי אינו דין שמיטמא לה, אלא אם כן הייתי אומר: מה אביו שאינו מתחלל אף אמו שאינה מתחללת, אמו שנתחללה מניין, תלמוד לומר: לאמו. לאמו ולאביו, גבי כהן הדיוט מקדים אם לאב לומר לך לא מיבעיא קאמר, לא מיבעיא לאמו שהיא ודאית שהוא מיטמא לה, אלא אפי' לאביו שהוא חזקה מיטמא לו, וגבי כהן גדול הקדים אב לאם⁹, כלומר לא מיבעיא לאביו שהוא חזקה מיטמא לו אלא אפי' אמו שהיא ודאית אינו מיטמא לה. ולבנו ולבתו, אם¹⁰ יאמר לבנו ולבתו, מה תלמוד לומר לאמו ולאביו, ומה בנו ובתו שאינו חייב בכבודם הרי הוא מיטמא להם, אביו ואמו שהוא חייב בכבודם אינו דין שמיטמא להם, אלא אילו כן הייתי אומר: לבנו ולבתו אפילו הם נפלים, תלמוד לומר: לאמו ולאביו, מה אביו ואמו שהן בני קיימא אף בנו ובתו שהן בני קיימא, יצאו בנו ובתו הנפלים. מה¹¹ תלמוד לומר לבנו ולבתו, אלא מפני שיש בבן מה שאין בבת, ובבת מה שאין בבן, הבן חייב אביו בו מצוות¹², מה שאין כן בבת, והבת אביה זכאי במציאתה ובמעשה ידיה ובהפרת גדריה. מה שאין כן בבן, לכך צריך לומר [לבנו] ולבתו ולאחיו, ולאחותו, (פסוק ג), יאמר¹³ לאחיו ולאחותו ולא יאמר לבנו ולבתו, ומה אחיו ואחותו שאין חייב בהן מצוות הרי הוא מיטמא בהן, בנו ובתו שהוא חייב בהן מצוות אינו דין שמיטמא להם, אלא אילו כן הייתי אומר: לאחיו ולאחותו מאמו, תלמוד לומר: לבנו ולבתו, מה בנו ובתו שהן יורשין אף אחיו ואחותו שהן יורשין, יצא אחיו ואחותו מאמו שאין יורשין. יאמר¹⁴ לאחיו מה תלמוד לומר ולאחותו, אלא אילו נאמר לאחיו ולא נאמר לאחותו הייתי אומר: מה אחיו בין גדול ובין קטן מיטמא לו אף אחותו בין גדולה בין קטנה מיטמא להו, תלמוד לומר: ולאחותו הבתולה, קטנה ולא גדולה. ואילו נאמר ולאחותו ולא נאמר לאחיו, הייתי אומר: מה אחותו שהיא קטנה ולא גדולה מיטמא לה, אף אחיו הקטן ולא הגדול מיטמא לו, תלמוד לומר: לאחיו, בין גדול בין קטן.

(ג) ולאחותו הבתולה הקרובה אליו, להיותה אחותו מאב ומאם¹⁵. הקרובה אליו, מה שפירש רש"י: לרבות את הארוסה, לא לארוס שלה קאי, דהא קים לן אשתו ארוסה לא אונן ולא מיטמא לה¹⁶, וכן שנינו בתורת כהנים¹⁷: כי אם לשארו (לעיל פסוק ב), פרט לארוסתו, אלא קאי הוא לאחיה כהן¹⁸, וכן הפירושו: ולאחותו הבתולה, זו קטנה פנויה, הקרובה

9 להלן פסוק יא. 10 ת"כ שם ו, וראה הע' 8. 11 ת"כ שם: מה ת"ל לבנו ומה ת"ל לבתו. כלומר הרי די באחד מהם. 12 למולו ולפרותו, ללמוד תורה וללמדו אומנות ולהשיאו אשה, ת"כ. 13 ת"כ שם ח. 14 שם ט. 15 [ראב"ע]. 16 יבמות כט ב. 17 פרשתא א ד: הקרב לא את הארוסה, ראה לעיל פסוק ב. 18 שהוא מיטמא לאחותו הארוסה.

לאחיו ולאחותו. לאחיו ולאחותו מאמו. תלמוד לומר לבנו ולבתו. מה בנו ובתו שהוא יורשו אף אחיו ואחותו שהוא יורשו. צאו אחיו ואחותו מאמו שאינו יורשו. פסוק ג. (ט) יאמר לאחיו מה תלמוד לומר לאחותו. שאילו נאמר לאחיו ולא נאמר לאחותו הייתי אומר מה אחיו בין גדול בין קטן. אף אחותו בין קטנה בין גדולה. תלמוד לומר ולאחותו הבתולה. הקטנה ולא הגדולה.

(ז) אילו נאמר לאחותו ולא נאמר לאחיו. הייתי אומר. מה אחותו שהיא קטנה ולא גדולה. אף אחיו הקטן ולא הגדול. תלמוד לומר ולאחיו. בין גדול בין קטן.

(ח) ולאחותו הבתולה. פרט לאנוסה ולמפוחה. או יכול שאני מוציא את מוכת

(ט) הקטנה ולא הגדולה. לכאורה גדולה היינו בוגרת שאינו מטמא לה ולקמיה בהלכה י"ב מרבין בוגרת ומצאתי ב"ש שפירש מה אחיו בין גדול בין קטן היינו בין בעל היינו שהוא נשוי בין לא בעל שאינו נשוי אף אחותו בין קטנה ובין גדולה היינו בין בתולה ובין בעולה ת"ל ולאחותו הבתולה ולא הבעולה גדול וקטן וקטנה וגדולה לישנא מעליא נקט עכ"ל ה"ש הגר"א גרס להדיא כן מה אחיו בין נשוי ובין שאינו נשוי אף אחותו בין בתולה בין בעולה ת"ל ולאחותו הבתולה ולא הבעולה וכעין זה איתא בפסיקתא זוטרתי ע"ש.

(י) שהיא קטנה ולא גדולה. לפי ה"ש הג"ל היינו שהיא בתולה ולא בעולה אף אחיו דקא משאינו נשוי הגר"א גרס בהדיא כן עיי' בהנחות.

(יא) פרט לאנוסה ומפוחה. שאינה בתולה ת"ל אשר לא הייתה לאיש. והיה זו אינה ע"י קידושין אלא אשר לא הייתה למשכב האישה. (יב) הקוהבה לרבות את הארוסה. שלא תאמר

חורה שבעל פה [להן ולאחותו הבתולה. פרט לאנוסה ומפוחה. (יבמות ט)] (שאינה בתולה.)

ורב דאמר כי האי תנא. דתניא מעשה שמת אביו של רבי יצחק בביבין. ובאו הוריהו לאחור שלש שנים. ובא ושאל את ר' יודנא בן אלישע די זקנים שעמו (מהו ליטמא ולהביא בקברי אבותיו) ואמר. לאביו. בזמן שהוא שלם ולא בזמן שהוא חסר (ולאחור ג' שנים אי אפשר לו שאינו חסר.) (וירי ג.)

[ג]ן [ולאחיו]. מתני'. מי שיש לו אח מכל מקום וכו'. ואחיו הוא לכל דבר. חוץ ממי שיש לו אח מן השפחה ומן העובדת כוכבים. גמ': למאי הלכתא. לירושל' וליטמא לו (אם כהן הוא ולו אח ממזר מיטמא לו). פשיטא אחיו הוא. ס"א. הואיל וכו' מטמא הוא לאשתו כשרה ואין מטמא לאשתו פסולה (ראה להלן אות מו). הא נמי מטמא הוא לאח כשר ואין מטמא לאח פסול. קמ"ל. ואימא ה"ג. התם לאפוקי קיימא והלכך לאר אשתו היא) הכא אחיו הוא. (יבמות כב.)

[ל]ן ... ולאחותו ... הקוהבה. הקוהבה. לרבות את הארוסה וכו'. מחלפה שטותין דרבנן. תמן אינון אמרין וכו' קרוב לא ארוסה וכו'. והכא אינון אמרין הכין. (דהתם גבי אשתו. דכתב. כי אם לשאור הקרוב אליו. הדיש לה בתו"כ קרוב. ולא ארוסה. דאין מטמא לארוסה. והכא אמרין דארוסה קרובה מיקרי. פ"מ. א"ר הילא כל מדרש בעינינו. אחותו לעולם היא בפנים (כלומר לעולם אחותו מיקרי) עד שתצא לחוץ (ותנשא דאו לא יטמא לה). ארוסתו לעולם היא בתוץ. עד שתכנס לפנים (ותנשא לו דאו מטמא לה). (ירושלמי יבמות פ"ג ה"ד.)

חורה שבעל פה [להן ולאחותו הבתולה. פרט לאנוסה ומפוחה. (יבמות ט)] (שאינה בתולה.)

ורב דאמר כי האי תנא. דתניא מעשה שמת אביו של רבי יצחק בביבין. ובאו הוריהו לאחור שלש שנים. ובא ושאל את ר' יודנא בן אלישע די זקנים שעמו (מהו ליטמא ולהביא בקברי אבותיו) ואמר. לאביו. בזמן שהוא שלם ולא בזמן שהוא חסר (ולאחור ג' שנים אי אפשר לו שאינו חסר.) (וירי ג.)

[ג]ן [ולאחיו]. מתני'. מי שיש לו אח מכל מקום וכו'. ואחיו הוא לכל דבר. חוץ ממי שיש לו אח מן השפחה ומן העובדת כוכבים. גמ': למאי הלכתא. לירושל' וליטמא לו (אם כהן הוא ולו אח ממזר מיטמא לו). פשיטא אחיו הוא. ס"א. הואיל וכו' מטמא הוא לאשתו כשרה ואין מטמא לאשתו פסולה (ראה להלן אות מו). הא נמי מטמא הוא לאח כשר ואין מטמא לאח פסול. קמ"ל. ואימא ה"ג. התם לאפוקי קיימא והלכך לאר אשתו היא) הכא אחיו הוא. (יבמות כב.)

[ל]ן ... ולאחותו ... הקוהבה. הקוהבה. לרבות את הארוסה וכו'. מחלפה שטותין דרבנן. תמן אינון אמרין וכו' קרוב לא ארוסה וכו'. והכא אינון אמרין הכין. (דהתם גבי אשתו. דכתב. כי אם לשאור הקרוב אליו. הדיש לה בתו"כ קרוב. ולא ארוסה. דאין מטמא לארוסה. והכא אמרין דארוסה קרובה מיקרי. פ"מ. א"ר הילא כל מדרש בעינינו. אחותו לעולם היא בפנים (כלומר לעולם אחותו מיקרי) עד שתצא לחוץ (ותנשא דאו לא יטמא לה). ארוסתו לעולם היא בתוץ. עד שתכנס לפנים (ותנשא לו דאו מטמא לה). (ירושלמי יבמות פ"ג ה"ד.)

הכהן מחוייב בקבורתו כי בצלם אלהים עשה את האדם ואין כבודו יתברך שיהיה האדם בצלמו כדומן על פני האדמה. אבל בהיותו בעמיו אינו מוטל על הכהן לקברו. ואמר כי אם לשארו הקרוב אליו רוצה לומר אך לשאר בשרו שהוא הקרוב אליו ונשען עליו שהוא אם לא יתעסק בקבורתו לא יבואו אנשים מחוץ לקברו ובכלל שארו אשתו שנאמר ודבק באשתו והיו לבשר אחד. וכן לאמו ולאביו והקדים האם לאב לפי שהיא תדיר בבית אמו ולאביו אח"כ אף על פי שאינו כל כך תדיר אצלו ולבנו ולבתו ולאחיו כי אלה הם כלם בביתו ואצלו וכן לאחותו הבתולה שאין לה על מי שתשען ולכן היתה קרובה אליו ואמר אשר לא היתה לאיש לפי שאם היתה לאיש בעלך יתעסק בקבורתה ואם היתה אלמנה על הרוב קרובי בעלה ישתדלו לקברה רק אחותו הבתולה אשר לא היתה לאיש ואפילו בקדושיה לה יטמא ר"ל לאחותו אשר כזאת יטמא ולא לאחרת ומה תבין שלא התיר לכהן להטמא אלא לקרוביו הנשענים עליו מבלי אמצעי כאלו תאמר לאשתו ולאביו ולאמו ולא לאביהם ולא לאמותיהם של אלו כי כבר יהיו להם קרובים אחרים שישענו עליהם לקברם. וכן יטמא לבנו ולבתו ולא לבני הבנים והבנות כי כבר יש להם קרובים אחרים. וכן לאחים ולאחיות לפי שאין להם משען אחר. אמנם לאדם זר אף על פי שיהיה שר וגדול בישראל לא יטמא הכהן בקבורתו וז"ש לא יטמא בעל בעמיו להחלו רוצה לומר לא יטמא הכהן אפילו על הנשיא בעמיו שהכל חייבים לכבדו להחלו כלומר להיות הכהן מחולל בזה כי הכהן מחלל קדושתו בהיותו טמא שלא לצורך לפי שלא יוכל לעבוד את עבודת הקדש בהיותו טמא אבל יהיה תמיד טהור וקדוש לאלהיו. ואפשר לפרש בעל בעמיו על הכהן עצמו שלא יטמא הכהן שהוא בעל שר ואדון בקרב עמיו לפי שבטומאתו הוא מחלל את עצמו. הנה התבאר טעם המצוה הזאת כי מפני שהטמא למת אסור ליכנס למקדש ולעבוד עבודה. והיה הכהן משרת אלהיו עובד עבודתו. לכן לא היה ראוי שיטמא לשום מת כי אם לקרובים אליו שהם בערך המת שאין לו קוברים כי חששה תורה למה שיטה אליו טבע האדם במולידיו ואחיו וילדיו ובאשתו. והותרו כמה שפירשתי בזה שתי השאלות הראשונה והשני. ואחר שזכר קבורת המתים והזהיר עליה לכהני ה' הזהירים אחר זה שלא יעשו על מתיהם כדרכי הכנעניים שיעשו על המתים

טומאה צריך להעבי
 כשהיו נכנסים לשרת
 כל השערות, ולכן ג
 להם מת עשו קרחה
 חיצונים בשערות, כי
 שדיה המת בא א א
 ולדרוש למתים, וישו
 כך שלא לקרחה ק
 לכוחות המת אחי
 שלושים יום לא יי
 כוחות המת נאחזים
 והיו אמינא כהן המ
 בשערו לא יתאחו
 משמע לן דגם כן א
 יגלחו דלא תימא
 כוחות הטומאה, וה
 כמו שהותר מתחילת
 ללויים.

ונם לא ישרטו
 כוכבים ומזלות כדי
 תמיד דבוק במת וית
 כח דמיונם החזק, עד
 צורת המת כנודע
 יפעלו בכח המדמה
 על גופם וכידם לזכ
 זהו לא יתפא לעו
 הולך ומתחזק, ולכ
 לישראל. אמנם הכו
 תמיד לבם חלול ב
 המנוול היצר הרע, ו
 שישרטו בבשרם כדי
 המיתה וישבר לבם.

מתחלה כך היה רצונו של הקב"ה
 למלאות פני תבל, וזהו חסד ה' הוא כי
 לא תהוה בראה (ישעיהו מה, יח), ואם כן
 ראוי להיות צלם דמות כאחד. ולכן
 נאמר אחרתו הבתולה הקרובה אליו
 דייקא, כי הוא דמות וצלם אחד בעצם
 אחד אתו, אשר לא היתה לאיש כי אז
 היתה לבשר אחד עם בעלה, אבל קודם
 לזה הוא קרובה אליו בצלם דמות, ולכן
 יטמא לה כי היא כגופו.

תפארת יחונתו

לא יטמא בעל בעמיו להחלו (כא. ד.)
 בעל רוצה לומר ראש כמו שכתב
 הרמב"ן, והיינו תלמיד חכם מרביץ
 תורה, וכל המלמד לבן חבירו תורה
 כאילו ילדו (סנהדרין י"ט ע"ב), ואם כן הוי
 אמינא דקרוי בן, ויש לרבו הכהן לטמא
 לו, ואמרה התורה דלא יטמא, כי הוא
 חלולין לו, כי האב הבן דבוקים בנפש
 ושם מקום טומאה וטהרה כמו שכתבתי
 לעיל, אבל רב וחלמיד דבוקים בנשמה
 ושם אין מקום טומאה והבן.

תפארת יחונתו

לא יקרחו קרחה בראשם ופאת זקנם
לא יגלחו ובבשרם לא ישרטו
 שרפת (כא. ה). הטעם הוא כי כל כוחות
 הטומאה אוחזין בשער, על כן עשו היה
 איש שער ויעקב שכולו קודש היה איש
 חלק. ולכן מצורע שנתדבק בו חלקי

ולא אחותו הבתולה הקרובה אליו אשר
 לא היתה לאיש לה יטמא
 (כא. ט). כבר אמרנו מענין מצעה
 בראשית, כי צלם דמות האמור היינו
 זכר ונקיבה שהיא דו פרוצופים, וזהו
 בריאת האדם, כי זכר בלי נקיבה פלג
 בריאה ושלמות הוא. ומזה תבין דברי
 המדרש (פוקי דובי אליעזר פוקי כי"ב) דכתב
 עד שת ואנוש היה צלם דמות אלהים,
 כי ודאי כאן ליכא לפרש צלם דמות
 כפשוטו על צלם אלהים, כי זרע קין
 שהיו רשעים אי אפשר לומר עליהם צלם
 דמות אלהים, אבל הענין הוא שעד
 אנוש לא נאמר ויולד בנים ובנות, ולא
 יתכן שלא הולידו ג"כ בנות, דאם כן
 מאין יהיה להם נשים, רק דרך היה, דעד
 אנוש כשנולד זכר נולד עמו נקיבה כי
 הוא הצלם וההמות, ולא נזכר לידת
 הנקיבה בפרטות, כי הוא בכלל הזכר, א"ע
 אבל אחר שת נפרד הצלם והדמות נולד
 זכר בפני עצמו בלי נקיבה, וכן להיפך
 נקיבה בלי זכר, ולכן אמר הכתוב מאז
 ויולד בנים ובנות, וזהו ברור.

ומזה תבין גם כן אין נולד ממש
 כל העולם מעריות האח ואחות, ואם כי
 עולם חסד יבנה, הדי ה' תקצר לברוא
 נקיבה, אבל אדרבה למה שכתבתי זהו
 שלמות הבריאה להיות זכר ונקיבה
 ביחד אח ואחות צלם דמות, רק אחר
 כך נאסר, כמו שכתב הרמב"ם הטעם
 בספר המורה לכל יהיו קשורים ככלב,
 ולכן אסור ליקח אח את אחותו, אבל

אביו הוי אמינא לעולם אין העשה דוחה
 לא תעשה, והא דלאמו רשאי לטמא
 היינו משום דאמו היא וודאית, אם כן
 העשה הוא וודאית והלא תעשה הוא
 ספק דדלמא היא זינתה תחתיו עם אחר
 ואין הבן כהן, אבל באביו ממה נפשך
 אם הוא אביו אין העשה דוחה לא
 תעשה, ואם לאו אביו אינו חייב לכבדו,
 לכך צריך לאביו.

אך קשה הא גם באביו יש ספק

וגם איכא וודאי, דדלמא אמו של אביו
 זינתה עם אחר, נמצא אף שהוא אביו
 ודאי אפילו הכי אינו כהן, והקושיא
 במקומה עומדת למה לי אביו, אך צריך
 לומר מאי קאמר הגמרא אביו אינו
 ודאי, הא אמרינן בגמרא מנין דאולינן
 בתר רוב ממכה אביו ואמו מות יומת,
 ואם ממיתו על הרוב מכל שכן שיטמא
 על הרוב, וצריך לומר דהנה בלא זה
 יש להבין בדברי המדרש דקאמר דאמר
 היא וודאית חזקה מנין תלמוד לומר
 אביו, מהו הלשון חזקה, ויש לומר
 דהנה אנן קיימינן סוקלים על החזקה,
 אם בא אחד ממדינת הים ואמר זה
 בני ומכה אותו סוקלים על החזקה,
 נמצא זהו מה שאמר במדרש וודאי
 דאמרינן שהוא אביו משום דאולינן בתר
 רוב, חזקה מנין בנוז הנ"ל דבא
 ממדינת הים דאינו רק חזקה תלמוד
 לומר אביו, ואתי שפיר ודו"ק.

בס"ד. ש"פ אמור, כ"ף איור, ה'תשכ"ד

(הנחה בלתי מוגה)

ולאחותו הבתולה הקרובה אליו אשר לא היתה לאיש לה ימא.
 [איתא בזהרי ונתבאר בכמה דרושים, ומהם ד"ה ולאחותו
 הבתולה תרכ"ט, וד"ה זה בכיל מאמרי אדמ"ר הצ"צ, שנפדה לא מזמן
 כפדיון שבויים, שתוכנו יתבאר להלן.] ר' אבא פתח מי זה בא מאדום
 חמוץ בגדים מבצרה וגר, ומבאר, שכתוב זה קאי על הגאולה העתידה
 מגלות הרביעי, גלות אדום, שאז ילבש הקב"ה לבוש נוקמא על אדום כו',
 עד דאינון לבושין יסתאבון. וה"ד וכל מלבושי אגאלתי, ומסיים, וכל כך
 למה, דכתוב ולאחותו הבתולה גר' לה ימא, בגינה כו' לאקמה לה כו'.

(ב) ולהבין זה לש' להקדים תחילה, הידוע, שניקת החיצונים אינה
 מהספירות עצמם ח"ו, דהיינו מבחי האורות והכלים
 (גופים), אלא רק מבחי מלבושים בלבד, ולא מפנימיות הלבושים, אלא
 רק מחיצוניות הלבושים בלבד. ועדיין צריך להבין גם בנוגע לבחי
 הלבושים, דהנה כתיב, וכבודי לאחר לא אתן, והרי הלבושים נקראים
 כבוד כפי שמצינו שר' יוחנן קרי למאני מכבודתי, וא"כ אינו מובן, איך
אפשר שיקבלו החיצונים מבחי הלבושים, אך הענין הוא, שניקתם היא
 מהלבושים וספירת החסד דוקא, דכיון שהחסד שלמעלה, הוא באופן של
 השפעה בלי גבול, לכן מגלבושים דחסד, אפשר שגם החיצונים יקבלו
 ניקה. וכמו שמצינו באברהם, שאמר לו ישמעאל יחי לפניך, והיינו,
 שכיון שענינו של אברהם הוא ספירת החסד, הנה מצד זה יש נתינת מקום
 גם לישמעאל כו'. ומצד זה אפשר להיות ניקה לקליפות כו', שהם
 מנגדים על הוי ועל משיחו, ועל עם ישראל, ועד שנעשה ענין הגלות

- (1) פירשתו כא, ג.
- (2) ח"ג פט, א.
- (3) סה"מ תרכ"ט ע' קפו ואילן. וראה רמח ואילן. ועם הגהות — אה"ת שה"ש בהנמקן שם.
- (4) ישעי טג, א.
- (5) שם, ג.
- (6) ראה ד"ה זה במאמרי אה"י תקס"ח
- (7) ראה עץ היים שער שב' מב (שער דרושי אבי"ע) פ"ג. מאמרי אה"י תקס"ג ח"א ע'
- (8) ישעי מב, ח.
- (9) שבת ק"ג, סע"ב.
- (10) לך לך ת, יח.

דו"א. וקדושה הג' (כי קדוש אני) היא בחי' כתר דאריך²⁴, שזוהו מה
 שיתגלה לעתיד לבוא (ע"כ תוכן מאמר הצ"צ).

(ג) ועפ"ז יש להוסיף ולבאר בפירוש הפסוק דבר אל כל עדת בני
 גר, שחשיב כאן כל המדינות וסדר ההשתלשלות, מלמטה
 למעלה. דהנה, (כל) עדת היא ספירת המלכות²⁵, כי ספירת המלכות
 כלולה מכל עשר הספירות, ולכן נקראת עדה, דאין עדה פחותה
 מעשרה²⁶. ומ"ש כל עדת היינו כפי שהמלכות מבררת את כל הניצוצות
 הנכללים בה, ובני ישראל, הנה ישראל הוא חגי'ת (כנ"ל), ובני ישראל
 (שזוהו מה שנמשך מישראל) קאי על בחי' נה"י (ע"ד מ"שי" וכל בניך
 לימודי הוי"), שהם ענפי חג"ת. קדושים תהיו הוא כתר דו"א, וכי קדוש
 אני הוא כתר דאריך (כנ"ל). אך גם המדינה היותר נעלית, כי קדוש אני,
 נמשכת לישראל, וכנ"ל שגם העטרה הג' נמשכת לישראל, כיון שנעשית
 ע"י עבודתם. וזהו גם מ"שי קדוש קדוש קדוש הוי' צבאות (ומסיים)
 מלא כל הארץ כבודו, דכיון שכל ג' הפעמים דקדוש שייכים לעבודת
 המטה, לכן הרי זה נמשך בכל הארץ. אלא שקדושה ועטרה הג' היא
 כהעלם עכשיו, ותתגלה לעתיד לבוא, כנ"ל שעתידיים צדיקים שיאמרו
 לפניהם קדוש כדרך שאומרים לפני הקב"ה.

- ה. ראה סו"ה והקדשתם תרכ"ו (סה"מ 25) ראה מאורי אור מערכת ע אות ה.
- 24 תרכ"ו ע' פח. סו"ה דבר אל כל עדת בני"י אה"ת ויקהל ע' ביצ"ב צפת.
- 26 תרכ"ו (סה"מ תרכ"ו ע' רנב); עטרי"ת (סה"מ 26) ראה סנהדרין ע"ב, ב.
- 27 ישעי נ"י, יג. וראה פירס ערך לימודי עטרי"ת ע' צה ואילן.]
- ה' — הובא ונתבאר באה"ת נ"ך ח"ב ע' תתלה.

5

כ"ו. ולכן, בכדי שתהי' הגאולה מן הגלות, ותתבטל יניקת החיצונים, צריך הקב"ה להתלבש בלבוש של נצח, שהוא מצד מדת הדין והגבורה, לעמוד נגד השונא וללחום עמו ולנצחו כ"ו, וכמ"ש שיי' מדוע אדם לכוושי, שהקב"ה יתלבש בלבושי דין וגבורה (אדום), לבושי אדם לכוושי, תתבטל יניקת החיצונים. וזהו גם מ"ש שיי' וינצחם על בגדי, וכל מלבושי אגאלתי, נצחם, היינו, מה שקיבלו יניקה עד עתה מבחי' לבושי החסד, שזוה"ע מדת הנצח שהיא ענף החסד. אך ע"י ניצוח המלחמה-מצד בחי' הנצח של דין, אזי יצא מהחיצונים מה שקיבלו מבחי' נצח של חסד. וזהו וינצחם על בגדי, וכל מלבושי אגאלתי, שהו"ע ההתלבשות בבגדי נקם בשביל לבטל ולהוציא יניקת החיצונים. וכפרטיות יותר, הנה כתיבת אגאלתי יש ב' פירושים. הא', לשון גיעול ומיאוס. והב', לשון גאולה ופדות. והיינו, שע"י שכל מלבושי אגאלתי בבחי' גיעול ומיאוס, לכוושי בגדי נקם לבטל יניקת החיצונים, אזי נעשה גאולה ופדות לכוושים של חסד, שמהם נמשכה תחילה היניקה לחיצונים, והיינו, שמה שנמשך להם מבחי' הלוושים של חסד, ישוב ויתעלה ויכלל במקורו ושרשו. וזהו ענין חמוץ בגדים¹⁸, דהנה, מבואר במק"א¹⁹ בפירוש מ"ש וְלו יָקָה עִמָּם, דיקהת הוא מלשון אסיפה וקבוץ²⁰, ומ"מ נאמר הלשון יקהת, מלשון קיוהא, שהו"ע חריפות וחמיצות, כמו ע"מ, העושה מטעמים מדברים חריפים וחמוצים כ"ו, דאתהפך מריו למיחוקא. וזהו גם ענין חמוץ בגדים, דהיינו החמיצות והחריפות, שנעשה מהבירור וההעלאה של היניקה, שנמשכה תחילה לחיצונים, בדוגמת דברים חריפים וחמוצים שמתבררים ונהפכים לטוב, והיינו, שע"י נעשה עליו בבחי' לבושי הקדושה עוד יותר מכמו שהי' קודם. וע"י²¹ פורה דרכתי לבדי גו', היינו, שהקב"ה כבכדו ובעצמו צריך להתלבש בלבושי נוקמא להלחם עם הקליפות כ"ו. וע"י שהי' בציאת מצרים, שהגאולה היחה ע"י הקב"ה כבכדו ובעצמו, כדו"ל²², אני ולא מלאך, אני שרף ולא שליח, אני הוא ולא אחר, כי כל כחינות אלו (מלאך שרף שליח ואחר) אפשר שהיו נבלעים בהקליפות ח"ו, ולכן הוצרכה להיות היציאה ממצרים ע"י הקב"ה כבכדו ובעצמו.

11 ישעי סג, ב.
12 ראה אודות פרשתו ס"ע קנא ואילן.
13 ראה לקו"ת במדבר א. ג. נשא כב, ג.
14 כ"ו, ר.
15 ראה רש"י ע"ה"פ.
16 הגדה של פסח פיסקא וירציאנו.
17 ראה סידור הארז"ל במקומנו. לקו"ת
צו יב, ג. טו, א. ועוד.

ג) וממשיך בזהו שם: וכל כך למה, דכתיב ולאחותו הבתולה גו' לה כ"ו לאקמא לה כ"ו, והיינו¹⁸, שהסיבה לכך שהקב"ה משפיל את עצמו להתלבש בלבושי דניקמא, ולידו למקום הסומאה והקליפות, ולבטל יניקת החיצונים כ"ו, אע"פ שהקב"ה נקרא כהן¹⁹ כמארז"ל²⁰ אלוקים כהן הוא, הרי זה בשביל כנסת ישראל, כדי לגאול את ישראל מהגלות. וכדאיתא במדרש²¹ גדולה חיתתן של ישראל שנגלה הקב"ה כ"ו במקום סומאה בשביל לגאלן, משל ככה²² שנפלה תרומתו לבית הקברות, אומר מה אעשה, לטמא את עצמי אי אפשר, ולהניח תרומתי אי אפשר, מוטב לי לטמא את עצמי פעם אחת כ"ו ולא אאבד את תרומתי, כך אבותינו היו תרומתו של הקב"ה, שנאמר²³ קדש ישראל לה' ראשית תבואתה, והם בגלות בבית הקברות, ולכן מוטב לטמא את עצמו בכיבול, בכדי לגאול את ישראל. וזהו לה' יטמא, בגינה, שהקב"ה יורד במקום הסומאה בשביל כנס", שהיא בבחי' אחותו הבתולה הקרובה אליו אשר לא היחה לאיש*.

18 ראה שדקב"ה הוא כהן גדול²², שאסור לו ליטמא גם לאחותו²³ — והיי המבואר כאן שהקב"ה יורד למקום הקליפות ומיטמא כ"ו, קאי על בחי' כהן הדיני שלמעלה, בחי' ז"א, שבו הו"ע המלחמה דאדם לכוושי, וכמוכן בזהו²⁴ משא"כ כהן גדול שהוא בחי' אר"י או חכמה וכו' (ראה ביאורו"ז ס"פ לך וברדושי תוכה בכ"מ), שהם למעלה מהשתלשלות אינו בענין אדם לכוושי (בחי' ז"א), ובמילא אין בזה מלכתחילה ענין סומאה כ"ו²⁵.

ועפ"י מתורגמת גם קושיית מהרש"א²⁶ (סנהדרין שם) הלא הוא ית' מכוונה לכהן גדול שאסור לטמא אפילו לבן — כי כה"ג הוא בחי' אר"י כ"ו.

18 ראה גם סד"מ תרכ"ט ע' קצג. אודות' לבוש נוקמא כ"ו (החז"ל).
19 סנהדרין לט, א.
20 שמו"ר פס"ו, ה.
21 ירמ"י ב, ג.
22 ראה חז"ר י"ב, ב.
23 וראה ג"כ מ"ש מהר"ש אוטרטורפאלי מתירין הוסי' י"ד ישראל נקראו בניו למקום, לפי שקשה לו שכדי"צ אסור להטמאות לבניו.
24 ראה מאמרי אודות' תקט"ז ע' רט:
25 ראה גם מאמרי אודות' תקט"ז שם לעמוד זמן קוב"ה — שהוא בחי' ז"א ס"ע ר"ב ואילן.
שעלי נאמר ה' איש מלחמה כ"ו — ללבוש

25 ראה בארובה לקו"ש ח"ו ע' 153 (גם ממאמר זה).
26 כן הלשון בלקו"ט שושנים שם. וכנראה כוונתו לזה שהמהרש"א מתיר (על קושיית הוסי' י"ד) נטמא" חירון אחר מתירין הוסי' י"ד ישראל נקראו בניו למקום, לפי שקשה לו שכדי"צ אסור להטמאות לבניו.
27 ראה גם מאמרי אודות' תקט"ז שם לעמוד זמן קוב"ה — שהוא בחי' ז"א ס"ע ר"ב ואילן.

והענין כזה, דהנה, מ"ש הקרובה אליו הרי זה ע"ד מ"ש לעיל מיני' כי אם לשאר הקרוב אליו²⁸, זו אשתו²⁹. ופי' הכתוב, ולאחותו ג' הקרובה אליו הוא ע"ד מ"ש³⁰ ואיש אשר יקח את אחותו חסד הוא. כידוע³¹ שלמעלה ישנו ענין היחוד גם כאחותו. והיינו, שיש מדרגה בכנס"י כפי שהיא בבחי' אחותו בלבד, ויש מדרגה בכנס"י כפי שנעשית גם הקרובה אליו, בחי' אשתו. והחילוק ביניהם³², שאחותו מורה על האהבה הטבעית. וכמו אח ואחות שאהבתם היא טבעית מצד תולדתם, ולא שייך בה הפסק ושינוי³³ והו"ע עבודת הצדיקים, שממשיכים מבחי' לא שנית³⁴. אמנם, הקרובה אליו, זו אשתו, הרי הקרוב והחיקור ביניהם אינו מצד טבע תולדותם, שלכן שייך כזה הפסק כו', אבל לאידך יש כזה מעלת החידוש, שבוה הוא עיקר התענוג, וכידוע³⁵ שתענוג תמיד אינו תענוג בערך התענוג שהוא באופן של חידוש, ובעבודה הו"ע עבודת הבעלי תשובה. וכיון שכל אחד מה' סוגי העבודה הצדיקים ובעלי תשובה יש מעלה שאינה בוללתו, לכן צ"ל ב' הענינים (אחותו והקרובה אליו) וממשיך בכתוב, אשר לא היתה לאיש, דקאי על עשו שנקרא איש שדיה³⁶, והיינו, שגם בזמן הגלות כו' לא היתה לאיש, כי גם בשעת החטא היא באמנה אותו ית' (כמבואר בחניא³⁷). ובשביל ג' ענינים אלו שבכנס"י (אחותו) — מעלת הצדיקים, הקרובה אליו — מעלת בעלי תשובה, ואשר לא היתה לאיש — שגם בשעת החטא היא באמנה אותו ית', הנה, לה יטמא שהקבי"ה יורד למקום הטומאה בכדי לגאול את כנס"י.

- ומוסיף בהמאמר ענין נפלא (א געוואלדיקן ענין), שירידת הקבי"ה למקום הטומאה, היא בשביל לגאול את ישראל דוקא, ולא כשביל בירור והעלאת ניצוצות הקודשה³⁸, והיינו, שבשביל לברך את הניצוצות שנפלו בהקלפות לא הרי יורד למקום הטומאה³⁹, אלא רק לה**
- (28) ראה זתר פרשתו פט, א ובפי' (33) מלאכי ג, 1. (34) ראה לקוטי אמרים להרב המגיד מא, המק"מ — הובא באה"ת פרשתו ע' קק. (35) מאמרי אדה"ז ענינים ע' תד. ובכ"מ. (29) יבמות כב, ב. (30) קדושים כ, ז'. (31) ראה סידור עם דא"ח קג, ב ואילן. (32) ראה גם אה"ת פרשתו ע' קנג. (33) ד ואילן. ביאורי ההוה לאדמ"ר האמצעי. (34) תרומה ד' ד. סהמ"ע להצ"ע ל, ב. וראה חז"ל. (35) ראה גם לקו"ת ר"פ בורו. סה"מ. (36) ראה גם לקו"ת ר"פ בורו. סה"מ. (37) ראה גם לקו"ת ר"פ בורו. סה"מ. (38) ראה גם לקו"ת ר"פ בורו. סה"מ. (39) ראה גם לקו"ת ר"פ בורו. סה"מ.

Handwritten notes and scribbles in the margin, including the number '7' in a circle.

יטמא, כי כנס"י נקראת אחותו והקרובה אליו כנ"ל, אך כאשר לה יטמא, כשיורד לגאול את ישראל, בנה עי"ז יעלו הניצוצים ג"כ וכהמשל במדרש⁴⁰ למי שאבדו לו פרוטות, שמצד עצמם אין כדאי לטרוח עליהם לחפשמ, אלא ע"י שאבדו לו מרגליות ג"כ באותו המקום, שמוכרח לחפשמ, הנה עי"ז ימצא הפרוטות ג"כ.

(ד) ומסיים בזהו שם: אמור ישראל לישעי, מאן הוא דין דיעביד כל כן, פתח נאמר אני מדבר בצדקה רב להושיע כו' והענין בזה, דהנה, אני הוא בחי' ד"א, ואני מדבר בצדקה הוא המשכת בחי' ד"א בבחי' דיבור ובבחי' צדקה, דהיינו בחי' המלכות, שווה ירדת הקבי"ה (ד"א) בבחי' המלכות בכדי לירד למטה ולגאול את ישראל. וטעם הדבר⁴¹, לפי שבחי' המלכות עצמה היא מלאה גבורות, כידוע שיעקר בנינה מהגבורות, ולכן על ידה אי אפשר להיות הגאולה, כי אם ע"י המשכת הו"א במלכות דוקא, כי החסדים דזכורא ממתיקים הגבורות שבבחי' המלכות. והו"ע ענין הצדקה, כי המלכות עצמה נקראת צדק (כלא ה'), וענין צדקה כה' נעשה ע"י המשכת ה' חסדים דו"א שממתיקים את הדינים ומלכותו⁴².

Handwritten notes and scribbles in the margin, including the number '3'.

- (39) ראה דב"ר פ"ב, ז'. ר"א.
 (40) ראה גם מאמרי אדה"ז תקס"ח ע' (41) חסר הסיים (המו"ל).
 (42) ראה גם מאמרי אדה"ז תקס"ח ע' (41) חסר הסיים (המו"ל).

זיער שייכות מיט די קטנים ווערט אין זיי נמשך א תוספת אור ²⁰.

זי עפ"י וועט מען אויך פארשטיין וואס דעם דין "להחזיר גדולים על הקטנים" דייט אן דער פסק דורכ זאגן א לשון כפול "אמור ואמרת" ²¹ :

כפל איז — בכ"כ מקומות — פי' רש"י גיט צוויי מאל אויפ'יל — נאך שלא בערך, ע"ד כפלים לחוש ²². עס וויינט אויף אן אור וואס איז העכער פון מדינה העבלה (וואס דערפאר גע' פינט מען ביי תשובה, אז זי באזאגן

מזר ענין הוזהר והאר שבהם [שהו שייך לבחי' נקות הנפש שלמעלה מידעה — ראה לקי"ש שם בפירוש "שאין אתה יודע כו"ן], כולן שויי.

(26) להעיר מדר"ל עה"פ מאיר עיי' שניהם ה' (תמורה טו, א) הובא בהקמות התנאי (עיי"ש משמעותו — דאיש תככים בינוני — לאו דוקא).

(27) וגם הדין ה'להחזיר גדולים כו"ן שבשורשים ודם גלמו מקראי יתירא (פירש"י ליבמות שם, שהוא בענין ההכפלה.

(28) שמה מובן שגם במקום שפירושו כפל כפוסטו — אפשר שירמו ע"ז שהענין הוא שלא בערך. וק"ל.

(29) ראה שמו"ר רפמ"י.

זיין כפול ²³, וייל ענין התשובה איז למע' לה מהגבלה. און דעריבער דייט אן דער פסק דעם דין "להחזיר גדולים על הקטנים" דורך כפל הלשון. וייל דורכ אפ' געבן זיך פון די גדולים מיט די קטנים, ווערט נגלה די נקות הנפש וואס איז העכער פון מדינה העבלה.

נאך אן ענין אין דעם: עס שטייט אין תנ"א ²⁴ אז די גאולה (הפרטית פון יע' דער איד, וועלכע ברענגט צו די גאולה הכללית) איז גילוי נקות פנימית הלב. און וויבאלד אז דער אפגעבן זיך פון זי גדולים מיט די קטנים ברענגט צו גילוי הנקודה כולל, איז דאך מובן אז עס ברענגט אויך צו דער גאולה.

און אויך מצד דעם איז שייך דער ענין פון "להחזיר גדולים על הקטנים" צו כפל, ווי עס שטייט אין מדרש ²⁵ אז אותיות כפולות זיינען שייך און רימז אף דער גאולה.

(משיחות ש"פ אמור תשכ"ו)

(30) ראה אגה"ת ספ"ט.

(31) אגה"ק סי' ז'.

(32) פרד"א פמ"ח. ילקוט לך רמז סו.

וראה ד"ה לך לך תרכ"ו, שהשיכות דאחותיות כפולות לגאולה הוא לפי שאותיות כפולות הם מבחי' הטובה, שלמענה מהגבלה.

אמור ב

א. ס'איז יודע וואס עס שטייט אין מדרש, אז די אלע מצות וואס דער אויבערשטער האט אנגעזאגט די אידן צו מקיים זיין, איז ער זיי אליין מקיים. דערפון איז מובן אויך בנוגע דער אזהרה צו כהנים זיי זאלן זיך ניט מסמא זיין, אז אויך דער אויבערשטער וואס אלקבים כהן הוא ²⁶ — היט זיך כביכול פון צו "גממא" ווערן. דע' ריבער באזאגנט תוספות: אז ס'איז ניט קיין קשיא: ווי אזוי האט דער אויבערשטער "געמעגט" זיך מסמא זיין ביי דער קבורה פון משה רבינו — וייל "ישאל נקראו בנים למקום", און צו זיין "בך" מעג זיך א כהן מסמא מאכן.

עד"ז שטייט אויך אין זוהר' בנוגע דער גאולה העתידה — וואס דאן וועט זיך דער אויבערשטער, כביכול, "מט' מא" זיין ביים ארויטעמען אידן פון גלות אדום (ווי דער פסק זאגט: "מי זה בא מאדום תמוך בגדים גר' וכל מלבושי אנאלתי") — אז אידן זיי' נען כביכול "אחתו (של הקב"ה) ה' בתולה הקרובה אליי אשר לא היתה לאיש", און דעריבער איז "לה יטמא".

דארף מען פארשטיין: דער אויבער- שטער איז דאך (ניט סתם א כהן, ¹ שמו"ר פ"ל, ט. ירושלמי ר"ה פ"א ה"ג.

(2) סנה' לט, פ"א.

ענין הכהונה למעלה עפ"י חסידות — ראה ד"ה ויקחו לי תרומה תרכ"ח.

(3) סנה' שם.

(4) פרשתנו פס' א ונתבאר בד"ה ול- אותות התולה תרכ"ו ותרכ"ט.

(5) יע"י, טג, א"ג.

נאר) א "כהן גדול", און א כהן גדול טאר זיך דאך ניט מסמא זיין, על כל נפשות מת" אפילו ניט לבנו ול- אותות הבתולה — ווערט דאך וויזער ניט פארשטאנדיק: ווי אזוי האט דער אויבערשטער זיך מסמא געווען צו משה', און ווי וועט ער זיך מסמא זיין צוליב אידן?

ב. דער מהרש"א איז דא מסביר, אז אין אמתי' איז למעלה בכלל ניט שייך קיין טומאה, כ"י דבר הרהורתי לא יקבל טומאה, און דאס וואס די גמרא זאגט, אז דער אויבערשטער (נאך קבורת משה רבינו) האט זיך כביכול "טובל" געווען "בגורא", איז זיך דאס ניט מער ווי אן ענטפער לויט דער שאלה און דיעה כוחת פון דעם מין, וואס האט אנגענומען אז דער אויבערשטער איז א מצאיות אין א גשמיותדיקן ציור.

און לויט דעם הסבר פון מהרש"א וואלט פארענטפערט געווארן די קשיא-הנה"ל בשייכות צום תירוץ התוספות. וייל באמת איז למעלה איבערהויפט ניט שייך דער ענין פון טומאה:

(6) ראה זו"ג י"ב.

(7) עיין בזה מהר"ש מאוסטראפאל (וכן בהג"ה לשם) ומתוך דמפורסם בזה ובר' זמנול חיבתו של ישראל ה' עושה א"ע כהן היזיק (בהג"ה שם: דוק בא"י נקרא כהן גדול) — געט בליקטי שושנים שבמ"ס קרונים.

(8) סנה' שם. ועי"ן ביז רמה: לזכרון אפי' אם זיי צויר לטובל היה יכלא למימר לך דטביל בגורא ולא יכלת לי לאקשוויי לי מקראי. מיהו חס ושלום דאיכא טומאה קמי קב"ה ואין שום זכר מלכלכוכי כוי שטובל באש או בדבר אחר.

בדוגמת ווי די הגבלות און ציורים וועלעך זיינען אַ משל אויף די מזות שלמעלה — געשטעלט מוה"ק. זיי ווערן נשולשט פון די מדות העליונות, כגון ס'ג'.

דאָן איז פאָרשטאַנדיק אַז מצד דעם וואָס זיי זיינען נבאָרִים, מוון זיי האָבן כּוּמָה גדרים און הגבלות — און דעריבער, בעת מען נוצט אָס די פּשׁוּט־דיקע ענינים אַלס „משל“ אויף דער פּשׁוּט־פּוֹן אויבערשטן טאַרן דאָ גיט אַרײַנגעמישט ווערן זיי ערע גדרים און הגבלות (וואָס זיי מוון האָבן אויף זיך, ווייל זיי זיינען נבאָרִים) — ווייל אין דעם זיינען זיי גיט קיין משל אויף אַזײַט בײַה.

אָזוי ווי דער שמש — וואָס דער־מיט וואָס ער ווערט גיט גענעדערט דורך דעם אור ווי וואָס קומט אַרײַם פון אים איז ער אַ משל אויף „אַני הוי לא שניתי“ [און — ע"פ הנ"ל — דאָס וואָס דער שמש איז אַ משל אויף „אַני הוי לא שניתי“ איז עס מצד דעם. ווייל ער ווערט נאָנט כביכול פון „שמש הוי“] — איז אַבער מובן, אַז די פאָרשטענדע־גבֿולות נכּוֹר וואָס זיינען פאַראַן אין אור

(17) ראה תניא רפ"ג.
 (18) לקי"ת שה"ש י"ג ובכ"מ.
 ובמהמשך חרסין עי תענית, אשר לא רק העור השינוי שבהמשך הוא משל לאני הוי לא שניתי, אלא גם הפשיטות הועד השינויים שבהואר (אלא גם הפשיטות האור שלמעלה (וראה לעיל הערה 13).
 (19) שלכן, כמה פריטים שבו — כולל גם מות גדלו — הם בדוגמת הענינים שב"שמש הוי" (ראה לקוטי לייצא הערות לתנא ריש ע' כז).
 (20) לעיני מוסרה י, א וברשיי ותוס' שם.

געוויסע ענליכקייטן צו די פּרטיט־בליז פאָרוואָס דעם מיין, לדעתו, איז גיט געווען שווער „היאך נטמא“ — און לויט אײַס איז מספיק דער ענטפער פון „ישראל נקראו בניו ל־מוקום“, ווייל ער האָט נאָר געוואָסט אַז „אַלקיכּים כּוֹחַ הוּא“, אַבער גיט אַז דער אויבערשטער איז אַ כּוֹחַ גוֹלוֹ.

אַבער נוסף צו דעם, וואָס ס'איז שווער צו זאָגן אַז אַ גאַנצער ענין ושק"ט איז גמרא, זאָל זיין בליז לדעת המין — איז דאָן מוכח פון דעם זַחַר הַנ"ל. אַז אויך למעלה איז שׁוֹבֵד אַז ענין פון סומאָה כביכול. און וויבאלד אָזוי, איז דאָר הדרא קושיא לזוכתא: ווי אָזוי איז דער אויבערשטער, אַ כּוֹחַ גוֹלוֹ, זיך „מט־מא“ כביכול צו „בנו" און „אחותו הבתולה"?

ג. איז דער ביאור אין דעם: דאָס וואָס למטה זיינען אַלע עניני הבריאה אויסגעשטעלט אין אַזאַ אַדער אַנדער אופן, איז דאָס דערפאַר וואָס אָזוי זיינען זיי למעלה, אין זייער שורש, פון וואָנעט זיי ווערן נמשך.

און הגם אַז דער שורש למעלה איז באַזיין ערוך העכער פון צו האָבן די הגדרות און ציורים פון די נבאָרים למטה — פּוֹנוֹטעטוועגן, וויבאלד אַז אויך (שרש) די מדות שלמעלה (זיי) נען גיט בבחי' פשיטות בתכלית, ווי אַזײַט מצד עצמו וואָס ער איז פּשוט בתכלית הפשיטות, נאָר זיין האָבן אַ געוויסן גדר און ציור — חוֹסֵד, גבוּרָה וכו', דעריבער איז אין זיי שוין פאַראַן

וּלְכַשׁוֹן הַחוּסוֹת, הַאֵל לֹא קִשָּׁה יֵי כ"י.
 (10) וכ"מ גם בשמ"ר פס"י, ה' וראה יפ"ת שם.

געוויסע ענליכקייטן צו די פּרטיט־דיקע נבאָרים שלמטה וואָס ווערן פון זיי נתהווה. און אין וועלעך דער פּרס פון שרש קומט באופן בולט ומוגדר. אָזוי ווי, למשל, מים וואָס זייער טבע הירידה מלמעלה למטה. איז אין דער דוגמא צו מות החסד (וועלעך איז דער שרש פון בחינת מים) וואָס ענינה איז המשכה מל־אחם השמות של הדברים שנתוה מהם (ורב"צ קטו, סע"א, ובכ"מ, וראה של"ה י"ג, סע"ב ואילן).

(11) ועי' שהמדות שלמעלה נקראים ב־אחם השמות של הדברים שנתוה מהם (ורב"צ קטו, סע"א, ובכ"מ, וראה של"ה י"ג, סע"ב ואילן).
 (12) תענית ה' סע"א.
 (13) ראה גם שיעוריה'א פ"א (פח, ב).
 ושם (וכ"ה גם שם פ"י, פח, סע"ב ואילן).
 שגם האור נבאָר ממות החסד. אבל זהו בכללותו, וראה לקו"צ — הערות ל־תניא ס"ע כו, שבחי החסד שבמנו נבאָר האור הוא „חוסד שבריש כתפי שלמעלה מהתחלקות", וי"ל, שלכן הוא „משל" להבין על קו בחי' הפשיטות שלמעלה (ראה המשך חרסין ע' תענית), וראה להלן הערה 18.
 ורפ"ז יובן מה שמבואר בד"ה ויהי בנסוע תרצ"ט בביאור מאמר המודש מהיכן נבאָר האורה כ"י — דיה שמחמי על בריאת האור יותר מכל הנבאָרים הוא לפי שראוי „מצד העליון שלו שהוא גילוי העצם, ה"ה בטבע העליון לעלות למעלה. . . סבכו . . . בבחי' אור ויגילי אל העלמות. וע"ז אבר שנתקף הקב"ה בשלמה כ"י."

דלכאורה, הרי נתהוות האור שלמטה מבחי' האור שלמעלה הוא [אז שראוי שלמעלה נמשך למטה, כ"א — כמו נתהוות מל' הבריאים משרשם שלמעלה בדרך י' מא' ורא"י, מהו התמי, מוהי"ן נבאָר האורה] — כי מכיון שבריאת האור הוא — מבחי' שלמעלה מהתחלקות, לכן גם כמ"ש למטה יש לו שייכות לאור שלמעלה שזמנו נתהווה * ולכן, בכדי שיהי, „נברא האורה" — הוא ע"י הלבוש י"ל שלמה" וקא.

— הוא ע"י הלבוש י"ל שלמה" וקא.
 * וע"ז המוד החתולקות שבאור ה' גסמי גופא, שגם כנסתו בחוד קטן, הוא

השמש (מצד דעם וואס ער איז א גברא) זיינען ניט קיין משל אויף אור א"ס.²¹

ה' דערפון איז פארשטאנדיק בנוגע לענינו — דער אונטערשייד צווישן בחינת "בית סתם" און "בית גדול" למעלה:

אמת טאקע אז דער בית גדול ש' למטה איז א משל ודוגמא צו "בית גדול" שלמעלה — איז אבער מובן אז ער איז א משל אין דעם פרט פון כחונה וקדושה נוספת וואס איז דא אינעם בית גדול שלמטה; אבער די ענינים פון דעם כה"ג שלמטה וואס זיינען אין אים מצד דעם וואס ער איז א גברא א נשמה אין א גוף — זיי זיינען ניט קיין משל אויף בחי' כה"ג שלמעלה.

און דעריבער איז פארשטאנדיק אז (21) ראה המשך תרס"ו ס"ע תעו: כי באמת הרי השמש ג"כ גברא ובע"ג. וראה גם שיעוריה"א פ"י (פח, א): וגם נחלבש בעוה"ז שהוא בבחי' גבול ותכלית. (22) עפ"י מ"ש בפנים יובן מה שמבאר לפעמים (ד"ה להבין ענין או"ס תרכ"ז פ"ב. המשך וככה תרל"ז פ"ק) הטעם מה שהשפעת החיות ממנו ית' נקרא בשם "אור" (ולא בשם "שפע") כי דבר רוחני אין שייך התפשטות והתכווצות... כ"א גילוי והעלם. והלא את השמים ראת הארץ איז מלא".

לכאורה, הרי אופן המשכה האור מן המאור הוא בדרך "התפשטות" (שעריהו"א פ"ג) ולא בדרך "גילוי", ובמקום שאור אינו מתפשט אינו נמצא שם כלל, גם לא בהעלם (ראה סה"מ הקס"ב ע' רמ. סידור מת, ב. אבי"ב שער הק"ש פ"ב (כח סע"ו)). וא"כ שייך לומר שהתואר "אור" יהי משל להבין על עין הענין "ראת השמים ראת הארץ איז מלא" —

כי צען ה"אור" הוא בדרך "גילוי", ורק שבאור השמש, ליתונו בשמי ובחדר מקום, הוא בדרך "התפשטות". ועצ"ע.

עבודה כשהקריב אונן (רש"י פרשתו כא, יב. סנה פ"ה, רע"א).

(24) טושר"ע יו"ד סי' שעג ס"ג.

ה' נאך אז ענין אין דעם: אויפן פסוק "והאם תהיו לי ממלכת כהנים" — שטייט אין בעל-הסורים.²⁵ אז דאס מיינט כהנים גדולים. ד.ה. אז בשעת מ"ת איז ידוער איד ע"י ווארן אין דער בחינה פון בית גדול. דערפון איז מובן, אז כשם ווי אין בחי' כה"ג שלמעלה איז ניט שייך קיין טומאה כלל (כנ"ל ס"ה). ע"ד איז עס אויך בנוגע צו אידן מצד בחי' כה"ג וואס איז זיי. [ע"ד הידוע: — אז בחי' יחידה פון א אידן, קען קיין טומאה ניט אגרידן].

אויס אין דעם "בית סתם" זיין כבוד ארוינעמען פון גלות די כחות הגלויים פון חיות הגלויים — און פונדעסטוועגן וועט זיך דער איבערשטער, כביכול, מ"מא" זיין כבוד ארוינעמען פון גלות די כחות הגלויים פון אידן, ווייל אויך זיי קען ער, כביכול, ניט איבערלאזן אין גלות. און ער לייזט אויס אלע אידן מיט אלע זייערע ענינים בבאולה האמיתית השלימה ע"י משיח צדקנו בב"א.

זעט מען פון דעם, דעם גודל ז"ה חביבות פון אידן וואס דריקט זיך זעט מען פון דעם, דעם גודל ז"ה חביבות פון אידן וואס דריקט זיך זעט מען פון דעם, דעם גודל ז"ה חביבות פון אידן וואס דריקט זיך

זעט מען פון דעם, דעם גודל ז"ה חביבות פון אידן וואס דריקט זיך זעט מען פון דעם, דעם גודל ז"ה חביבות פון אידן וואס דריקט זיך

(25) יתרו י"ט, ו.
(26) ואלא כבמקלחת שם.
(27) ראה בארוכה ד"ה ית' ה"א עמנו הש"י"ת פכ"ג. ובכ"מ. וראה גם תניא ספכ"ד. הי"ם יום ע' י"ט.

(28) ראה שמר"י פס"ו, ה: להנתיח תרובות א' אפס"ו.

10